

ŠTIRIJSKA
KNJIŽNICA
V CELJU

Zasavski

TEDENIK

Izdaja »Zasavski tede« v Trbovljah. — Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik »Stane Suštar«. — Naslov uredništva in uprave: »Zasavski tede«, Trbovlje I. Trg revolucije 28. — Telefon 80-191. — Račun pri Komunalni banki Trbovlje: 406-714-148. — List izhaja vsak petek. — Letna naročnina 480 din. polletna 240 din. četrtletna 120 din. mesečna 40 din. Cena izdava v kolportuži 10 din. — Tiskarna časopisnega podjetja »Slov. poročevalec« v Ljubljani. — Rokopisi, ki morajo biti v uredništvu najkasneje vsak torek, se ne vračajo.

NAŠI RAZGLEDNICI

PRVO BRSTJE (FOTO: JUVAN)

Štev. 13 TRBOVLJE, 27. marca 1959 Cena 10 din Leto XII

7 dni po letu

ZAKON O MANJŠINSKEM SOLSTVU NA KOROSKEM

Avstrijski parlament je pred dnevi uzakonil stanje v solstvu, nastalo s krivičnim in protustavnim odlokom v lanskem jeseni. Zakon o uradnem jeziku v treh okrajih Koroske je očitno izzivanje koroskih Slovencev ter zožuje njihovo ozemlje na kakšnih 15 občin ob Karavankah.

Slovinci tega zakona ne morejo sprejeti. Zakon o manjšinskem solstvu na Koroskem, ki ga je potrdil današnji parlament, krši dano besedo in smisel državne pogodbe in je nov udarec koroskim Slovincem. Novi zakon ne šteti pravice narodne manjšine na Koroskem, pač pa, kakor nekateri pravilno pravijo, pravice narodne večine.

KONGRES POLJSKE PARTIJE KONČAN

Dan za dnem se vrste napadi na Jugoslavijo v državah sovjetske skupine. V teh napadih posebno prednjači Kitajska. — V Varšavi so končali III. kongres poljske združene delavske partije in je Gomulka njen ponovni sekretar. Tudi on je izbral kongres za izjavo, iz katerih jasno izhaja, da se pridružuje nesramni gonji proti naši državi. Resolucija, ki so jo na koncu kongresa sprejeli, navaja razen ostalega tudi obtožbe proti Jugoslaviji.

REORGANIZACIJA V BOLGARIJI

V Bolgariji so pred kratkim napravili reorganizacijo državne aparata in sistema uprave v gospodarstvu. Dosedanji strogo centralistični sistem je oval razvoja bolgarskega gospodarstva in dušil vsako iniciativno užitje organov ter zamiral vlogo in pravice neposrednih proizvajalcev. Posledica tega so bile: proizvodnja blaga slabe kakovosti, visoki proizvodni stroški in nerentabilnost podjetij. Kake posledice bo rodila ta reorganizacija, bo pokazala bodočnost. Upajmo, da dobre.

SESTANEK NA NAJVIŠJI RAVNI

V Moskvi so z zadovoljstvom sprejeli novice iz Gettysburga o uspehih razgovorov med Macmillanom in Eisenhowerjem, kjer je posebej poudarjeno, da obe vladi računata na razgovore na »najvišji ravnici kot način za ureditev perečih spornih vprašanj v Evropi.

KONGRES SOVJETSKIH SINDIKATOV

Pred dnevi je odpotovala v Moskvo delegacija naših sindikatov, ki bo prisostvovala kongresu Zveze sindikatov Sovjetske zveze.

PREDSEDNIK TITO NA BRIONI

Predsednik republike Josip Broz-Tito je odpotoval na Brionce, kjer bo ostal dalj časa na počitku.

SATELIT V OBLIKI BALONA

Direktor ameriške uprave za aeronautiko je izjavil, da bodo ZDA še letos izstrelile umetni zemeljni satelit, ki bo imel obliko velikega balona, izdelanega iz plastične gnote in obloženega z aluminijem.

LETNA NAROČNINA »ZASAVSKEGA TEDNIKA« JE LE 480 DIN.

REDAKCIJA IN UPRAVA »ZASAVSKEGA TEDNIKA« IMATA NOVO TELEFONSKO ŠTEVILKO — 80-191

VREME

Okoli 26. marca padavine z močno ohlادتitvijo, v nadaljnjem letu malo toplega; sprva hladno, pozneje tople. Nekako od 4. aprila dalje padavine z nenadno ohlادتitvijo.

Večja prizadevnost večji dohodek

V nedeljo je bila v predavalnici Delavskega doma v Trbovljah zelo uspešna konferenca komunistov Strojne tovarne Trbovlje, ki so se je udeležili tudi člani OK ZKS tovarni Jenko, sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Alojz Ribič, organizacijski sekretar tov. Janez Zeleznik in drugi gosti. O delu Zveze komunistov Strojne tovarne je poročal Friderik Matko, po poročilu pa se je razvila izredno bogata in konstruktivna razprava. Konferenca je tudi izvolila novi tovarniški komitej ZK in delegata za IV. kongres ZKS — tov. Betko Skufec in Ivana Trentelja.

Udeleženci konference so potrdili program za proslavo 40-letnice ustanovitve KPJ in 10-letnice obstoja podjetja. V programu je razen ostalega tudi obveza delovnega kolektiva, da bo povečal skupni dohodek za 90 milijonov din, znižal materialne stroške za 5 odstotkov, skončal 106 stanovanj, osvojil nekaj novih proizvodov in postopoma preusmeril proizvodnjo iz čisto individualne na serijsko oz. tipsko.

Konferenca je sklenila, da bodo v prihodnje posvetili še več pozornosti ideološki vzgoji, zlasti mladih komunistov. V

časni zadnje konference so sprejeli 87 novih članov in tako povečali odstotek organiziranih članov delovnega kolektiva od prejšnjih 26,5 na sedanjih 32. Med komunisti Strojne tovarne je več kot polovico takih, ki so stari do 25 let. Tako usmeritev na pomladitev članstva Zveze komunistov je vsekakor pravilna in se bo gotovo pozitivno odrazila v političnem delu.

Razne tečaje in seminarje obiskuje 80 članov delovnega kolektiva, v bodoče pa bodo strokovni vzgoji posvetili še več pozornosti. Pomanjkanje strojnih delavcev, predvsem strugarjev bo treba nadomestiti z lastnimi močmi, se pravi s prekvalifikacijo, dopolnilno izobrazbo in na druge načine.

Lani so v času od I. do III. četrtletja povečali število normiranih strojnih del od 39 na 98 odstotkov. Pojavila se tudi potreba, da bi normirali kar največ delovnih mest v režijskih obratih in tako omogočili delavcem, da bi zaslužili v skladu z delovnim učinkom.

Igralci iz Artič so hvaležni vsem gledalcem za dosedanje naklonenosti, prav lepo pa se zahvaljuje tudi tov. Baškoviču in učiteljskemu orkestru, ki je omogočil izvedbo operete.

Zidani most

Z dobrim političnim delom v Zidanem mostu, posebno pa v Socialistični zvezi in Zvezi komunistov, pridobivajo najboljše mladince in mladinke za vstop v Zvezo komunistov. Med 14 novimi člani je kar deset mladih, ki jih je predlagala za sprejem mladinska organizacija Zveze komunistov v Zidanem mostu sedaj že 58 članov, kar jamči, da bo politična dejavnost poteкала v smislu programa Zveze komunistov v korist tamkajšnjih železničarjev in ostalih delavcev kraja.

Iz Loke

Moški pevski oktet in gledališka skupina KUD Primož Trubar iz Loke sta 19. marca gozdarstva v Zidanem mostu. Pevci so pod vodstvom tovarniške Jenke zapeli več narodnih in umetniških pesmi, igralci pa so v režiji tovarniške Milnarje uprizorili »Komedijo o komediji«. Prireditev je zelo lepo uspela, saj takega prijetnega večera v kraju že dolgo ni bilo.

Konferenca je spregovorila tudi o higijensko-tehnični zaščiti dela, varčevanju pri porabi materiala, polnem izkoriščanju strojev in orodja in o drugih važnih vprašanjih delovnega kolektiva. Komunisti niso prezrili tudi problemov organizacije delavskega samoupravljanja in poudarili potrebo po boljšem obveščanju delavcev o

vseh važnih vprašanjih podjetja.

Sekretar občinskega komiteja ZKS tov. Alojz Ribič je dopolnil konferenco s svojim prispevkom o problemih XXI. kongresa KP SZ, o važnih zunanjepolitičnih vprašanjih in o pomenu Titove poti v Azijo in Afriko.

OCENJEVANJE DOSEDANJEGA DELA

predvsem pa sprejemanje bogatih načrtov za poživitev političnega dela

Malone vse osnovne organizacije ZK zagorske občine so se temeljito pripravile na obračun svojega dela. Sekretariat so skušali tokrat podati dejansko podobo aktivnosti članstva ZK. Zelo odkrito so vodstva osnovnih organizacij v poročilih obrazložila, kakšne slabosti in pomanjkljivosti še vedno spremljajo posamezne članice ZK pri njihovem delu, in tudi nakazala, kaj bo treba storiti za dokončno odpravo negativnih pojavov v članstvu ZK.

Mnogokje so vodstva osnovnih organizacij podala zelo nazorno podobo, kako vplivajo komunisti na okolico, kjer živijo in delajo, kako reagirajo na posamezne pojave in kako ukrepano za odpravo slabosti

in poživitev družbenega življenja. Skoro vsespovsod so postavili načelo, da je od komunistov odvisno, kako se razvija politično življenje tega ali onega kraja, naselja ali vasi, in da morajo biti komunisti iniciatorji vsega pozitivnega in naprednega dela.

S tako jasnimi in odkritimi računi je bilo moč v vseh osnovnih organizacijah resnično vsestransko osvetliti prizadevanje komunistov, da bi v celoti izpolnjevali napotila VII. kongresa ZKS, predvsem pa njegovega programa. Čeprav so vodstva osnovnih organizacij prišla pred članstvo s kritičnimi poročili, dejansko ni moč zanikati, da so bili zagorski komunisti nositelji vseh političnih akcij in da so uspeli

kljub delnemu polovičarstvu, ki je še lastnost nekaterih posameznikov, da je treba po lanskoletnih januarskih dogodkih odpraviti številne napake iz preteklosti in v bolj jasno perspektivo opravljati svoje odgovorne naloge. Najlepše je to, da so jim pri teh važnih delih pomagali mnogi občani, člani Socialistične zveze, ki se zavedajo, da so dolžni skrbeti za vsestranski razvoj komunizma in njen napredek.

Prav tako so osnovne organizacije zaključile svoje letne konference s precej podrobnimi programi dela v prihodnosti. Ena izmed glavnih nalog je nadaljnje osvajanje načel programa ZKS. Zato bodo komunisti skušali mnogo bolj pozorno obravnavati posamez-

na poglavja iz programa ZKS in se zavzemati za praktično izvajanje posameznih napotil. Druga, nič manj važna naloga bo nadaljnje sprejemanje ljudi v članstvo ZK. Četudi so doslej osnovne organizacije sprejele več desetih novih, predvsem mladih ljudi, bo treba nekoliko širše in bolj pogumno sprejemati nove članice, saj so mnogi delovni ljudje zaslužili, da postanejo člani naše ZK.

Končno je v programih osnovnih organizacij tudi vrsta napotil za poglobljeno vlogo komunistov v organih delavskega in družbenega upravljanja, za krepitev zagorskega gospodarstva in sploh družbenega življenja. (v)

PISMO IZVRŠNEGA KOMITEJA CK ZKS

Hitrejši razvoj zdravstva

Izvršni komitej CK ZK Slovenije je razpravljal o problemih zdravstvene službe, ki so nastali po sprejemu zakona o zasebni zdravniški praksi, o družbenem upravljanju v zdravstvu in o delu Zveze komunistov na tem področju.

Zaradi pomembnosti teh vprašanj je izvršni komitej sklenil, da bo s posebnim pismom opozoril vse komiteje ZKS na probleme, katerim je treba posvetiti posebno pozornost. Hitrejši razvoj zdravstva je v Sloveniji omogočil ukinitve zasebne zdravstvene prakse. Izvršni komitej pa je v pismu opozoril na nekatere težave in slabosti, ki ovirajo hitrejši razvoj zdravstvene službe v Sloveniji.

To so v prvi vrsti premajhne zmogljivosti naših zdravstvenih ustanov in pomanjkanje kadrov, zlasti srednjega in nižjega medicinskega kadra.

Izvršni komitej je opozoril, da je treba

analizirati položaj v organizacijah ZK v večjih zdravstvenih ustanovah in jim pomagati v sistematičnem ideološko političnem delu.

Pismo ugotavlja tudi nekatere pomanjkljivosti v delu organov družbenega upravljanja v zdravstvu. Pri tem opozarja, da škodi pravilnemu razvoju in kreptvi družbenega upravljanja, če je strokovni vodja zdravstvene službe hkrati na čelu organa družbenega upravljanja.

V pismu je poudarjeno, da je treba povečati število srednjega in nižjega zdravstvenega kadra z ustanavljanjem večjega števila ustreznih šol. Okrajni in občinski ljudski odbori pa morajo imeti točen načrt za razvoj zdravstva na svojem področju, pri čemer jim morajo pomagati sveti za zdravstvo.

Izvršni komitej je v pismu opozoril tudi na priprave za uvedbo socialnega zavarovanja kmečkega prebivalstva, kar bo prineslo nove naloge in obveznosti naši družbi in zdravstveni službi.

V Trbovljah 200, v Hrastniku pa 120 novih članov ZKJ

V Trbovljah so od oktobra do marca sprejeli okrog 200 novih članov ZKJ, v glavnem iz vrst mladine in delavcev. Najbolj uspešni so bili na rudniku, v strojni tovarni, kovinarski in rudarski šoli, v podjetjih »Mehanika« in »Metalija« in drugje. Do konca marca bodo v Trbovljah sprejeli bržčas še okrog 50 novih članov.

Tudi v Hrastniku so bili zelo uspešni pri sprejemanju novih članov Zveze komunistov. Od oktobra do konca februarja so jih sprejeli 94, pravkar pripravljajo za sprejem 24 mladih ljudi, do konca meseca pa bodo povečali število članstva še za nadaljnjih 20 novih članov Zveze komunistov. fr.

Z ZDRUŽENIMI MOČMI

Re nekaikrat me je mikalo napisati besedo, dve, o ljudem iz Kisovca in Lok. Tokrat pa me je k temu spodbudilo nedavno posvetovanje enotne terenske organizacije Socialistične zveze, ki se je lotila nedvomno zelo pomembnega opravila in ponovno dokazala, da skuša z vsemi silami izpolniti priporočila in sklepe občinske konference SZDL.

Naj povem, kot sem dejal že v naslovu, da je odbor te terenske organizacije eden izmed najbolj delavnih v zagorski občini. Ker se odbor zaveda svojih dolžnosti, je tudi celotna organizacija monolitna, vedno delavna in kot taka predstavlja veliko politično silo v obeh krajih. Organizacija vodi že več let Ivan Roglič, rudarski nadzornik, v odboru pa je največ rudarjev, žena in celo mladincev. Kot rečeno, je odbor te organizacije nenehno v akciji, v enomer skuša prisluhniti potrebam in željam ljudi in si prizadeva pripraviti in sklepe volivcev uresničiti. Resda organizacija ne

zmore vsega v eni sapi, vendarle ljudje čutijo, da jim edine Socialistične zveze lahko pomaga pri uresničevanju njihovih želja. Zavoljo tega pa so tudi ostala društva in organizacije precej delavne.

Kot naše druge kraje in zastelke, tare tudi ljudje Kisovca in Lok obilo težav in skrbi. Najbolj stanovanjske skrbi. Štirinajst let po vojni je že poteklo, v Kisovcu pa ljudje še vedno stanujejo v barakah, pribežališčih, ki ne zaslužijo tega imena, kjer so ljudje ob vsakem dežju izpostavljeni mokroti, kjer morajo ob naliivih nenehno prestativati pohištvo, da ga ne uniči dež, kjer morajo podstavljeni posodo, da niso razpenjati dežnike, da se vsaj kakor toliko obvarujejo moče. Dosedaj je edino rudnik pomagal stanovanjem, da so vsaj za silo zakrpalj streho, toda barake so doslužile svojemu namenu in že zdavnaj bi jih morali zažgati, ljudi pa preseliti v resnična stanovanja. Ali je sploh mogoče govoriti o dobrih

življenjskih pogojih teh ljudi, ki mimo tega delajo v jami, torej na najtežjih delovnih mestih. Nič čudnega, če takim ne morejo življenjski pogoji vplivati na delovno storilnost in sploh delovno vneto.

Podobno je s šolskimi prostori. Sedanji prostori bodo komajda zadostali za leto, največ dve, kaj pa potem? Povedati moram, da so bili pred leti že naročeni projekti za gradnjo nove šole, ki pa so jih morali zaradi lokacije opustiti. Ločani in Kisovčani prav tako menijo, da bi morali imeti tudi potrebne telesnovzgojne objekte. Kje naj se mladina izživlja? Kje? Če pa ni na razpolago najosnovnejši program.

Ni kaj rožnato ni omrežje trgovskih in gostinskih lokostov. V območju Lok in Kisovca je troje prodajal, ena v Kisovcu, dve na Lokah. Najbolj rečna je prodajalna v Kisovcu, kamor ob vsakem večjem naliivu vdira voda. Nobeno gostišče v obeh krajih ni prilagojeno najosnovnejšim sodobnim pogojem. Videti je, da prejšnja go-

stinska podjetja niso kazala kdo ve koliko navdušenja, da bi kakorkoli uredila gostišča na tem območju. Sicer pa tega niti niso mogla, čeprav bi hotela.

Ljudje obeh krajev bi radi imeli tudi podružnico pošte in javno telefonsko govornico, prav tako se žele enkrat za vselej znebiti neprijetne skrbi, kako bo s preskrbo pitne vode, kako bo še z mnogimi drugimi vsakodnevnimi skrbmi.

Organizacija Socialistične zveze tega terena, kot rečeno, ni ravnodušna sprito teh in drugih težav. Zato je odbor pred dnevi povabil na svojo sejo vse domače javne delavce in vodstva različnih organizacij in društev. Ko so reševali vse te probleme, so sklenili najprej izdelati perspektivni program vseh del v okviru urbanističnega načrta zagorske občine. Malone do potankosti so se poravnali o vseh zadevah in se odločili glede mnogih neodzljivih opravkov.

Prvenstvo so bili mnenja, da na Lokah, ki so pod jam-

skimi merami, ne bo moč kaj prida graditi, in jih bo treba zatore izločiti iz urbanističnega načrta. Ostanje torej na razpolago le Kisovec. Na tem območju pa kaže resnično smotno izkoristiti vsak najmanjši zazidalni prostor. Zato so rekli, da bodo v bodoče gradili samo blokovne hiše. Za leto bo treba poskrbeti potrebne načrte za novo šolo, da bi lahko najkasneje prihodnje leto začeli z zidanjem tega prepotrebne objekta. Stroški gradnje bodo zaradi nekaterih okoliščin precej manjši, kot bi kdo mislil.

V neposredni bližini je namreč kamnolom, ljudje pa so pripravljani pomagati s prostovoljnimi delom. Predlagali so, da ne bi bilo napak pri šoli, da bi bil celoten objekt, ki bi služil tudi ostalim ljudem, neda le stran od šole pa bi lahko uredili športna igrišča. Prav tako so bili mnenja, da bi morali nujno odstraniti Čebinovsko skalo, ki močno kazi estetsko podobo celotnega naselja. Zato pa bi pridobili tudi večje zadajne površine. Ne bi bilo na-

pačno postaviti poslopje, v katerem bi se uredili različni prodajni lokali, vsi nesodobni gostinski prostori pa naj bi se opustili, namesto njih pa bi postavili novo poslopje, v katerem bi bila restavracija.

To in še precej drugih stvari so bile glavni predmet razprave razširjenega sestanka Socialistične zveze tega terena. Ločani in Kisovčani so se odločili čimprej odpraviti vse te probleme. Seveda ne na en mah, temveč postopoma in v skladu z danimi možnostimi. Socialistična zveza je torej vzela pobudo v svoje roke. Prav je tako. Kolikor bodo člani te organizacije vztrajni in prizadevni, kolikor bodo tudi sami pomagali urejati svoj kraj, pomoč ne bo izostala. Ne gre pozabiti, da sta oboje kraja sestavni del Zagorja. Občinski ljudski odbor in občinsko politično vodstvo se zavedata, da bo treba resno prisločiti na pomoč in uresničiti s pomočjo ljudi obeh krajev njihove načrte.

M.V.

POMENEK O AKTUALNEM PROBLEMU

KDO NAJ POMAGA?

Na nedavnih zborih volivcev v zasavskih občinah so volivci govorili tudi o delovanju hišnih svetov. Posebno so volivci obravnavali nevdružne razmere stanovanj, ki prebivajo v starejših stanovanjskih hišah, kjer so hišni sveti skoraj brez vsake moči. Problem ni akuten samo v zasavskih občinah, marveč po vsej Sloveniji in celo v Jugoslaviji.

Ni moč zanikati, da je upravljanje starih stanovanjskih poslopij sila nevhvalno opravilo. Hišni sveti ne razpolagajo z zadostnimi sredstvi, da bi lahko popravljali najnujnejše stvari, ker je najemna nizka, ne morejo dobiti niti kredita, niti sveti vseh naštetih stanovanjskih hiš v lasti rudnikov, in da so zadnja leta povsem prenehali dajati sredstva za vzdrževanje teh hiš. Sicer so stanovanjski pripravljeni sodelovati pri vzdrževanju in popravilih svojih hiš, toda kaj, ko so prisiljeni doslužiti stvari kupiti, denarja pa ni dovolj.

Pred kratkim je stanovanjska uprava v Zagorju organizirala komisijo, ki je pregledala vse hiše, lastnino splošnega ljudskega premoženja. Kajpak si je ogledala predvsem stanovanjske hiše, potrebne popravil. V celoti je pregledala nad 60 stanovanjskih hiš. Za resnično najbolj nujna popravila — poudarjeno, nujna — bi bilo potrebno nad pet milijonov din sredstev, hišni sveti vseh naštetih stanovanjskih hiš pa razpolagajo le s poldrugim milijonom dinarjev najemnin. Pet milijonov din za res ne predstavlja kdo ve kolikšne vsote, toda s temi sredstvi bi vsaj toliko zakrpal hiše, da stanovanjci ne bi živeli v večnem strahu, kdaj bodo ostali brez oken, vrat, stropin, stopnic in celo strehe. Če pa bi hoteli v celoti popraviti vse te stanovanjske hiše, bi bilo potrebno znatno več sredstev.

Kot rečeno, so stanovanjci pripravili pomagati pri popravilih svojih hiš, vendar imajo na razpolago le svoje roke, nimajo pa toliko denarja, da bi se lahko lotili vseh tistih popravil, za katera so potrebna večja sredstva. Volivci so ponekod predlagali, naj bi vse te hiše, ki so še nekako v osnovnih sredstvih rudnikov, vzdrževali rudniki. Ti pa nimajo za to nobenih rezerv, razen če bi dali denar iz skladov skupne uporabe. Stanovanjska skupnost ni, ma toliko sredstev, da bi lahko vzdrževala vse hiše. Občani pa seveda trdijo, da v starih hišah ni moč zvišati najemnine, ker stanovanja niso vredna večje najemnine. Ponekod so stanovanjci starih hiš predlagali, naj bi hišni sveti novozgrajenih stanovanjskih hiš ločili del sredstev za popravila starih hiš. O tem pa hišni sveti novih stanovanjskih hiš seveda nečisto nič slišati.

Dejansko pa prihaja tu do precejšnjih paradoksov: medtem ko si hišni sveti v novozgrajenih stanovanjskih hišah lahko omisljajo najrazličnejše stroje, električne aparate in podobno — seveda ker imajo na razpolago znatno večja sredstva od najemnin — so stanovanjci sta-

rih hiš že tako daleč, da kmalu ne bodo mogli več reči, da še žive v stanovanjih.

Ali bo nov zakon o upravljanju stanovanjskih hiš prinesel izboljšanje? Ali je moč pričakovati določene korekture v tem pogledu? Dejansko vse kaže, da bo novi zakon uredil vsa ta vprašanja.

Toda za zdaj ni moč samo čakati na novi zakon. Nekdo bo pač moral dati vsaj minimalna sredstva za popravila starih hiš. Morda bi kazalo iz občinskih stanovanjskih skladov ločiti del sredstev in jih nameniti za vzdrževanje starih hiš. Najbolj zanimivo pa je to, da številni stanovanjci starih hiš niti ne želijo v nova stanovanja. Privadili so se svojih kolonij. Zgovoren primer za to je na Dobru v Trbovljah. Seveda pa stanovanjci želijo, da se poišče izhod iz tega nevdružnega stanja.

(v)

STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE V BREŽICAH

Kakor smo že poročali, so v Brežicah koristno izkoristili letošnjo zimo za dvig strokovne izobrazbe. Člani združenja šoferjev in avtomobilistov so v dveh tednih usposobili nad 40 novih visokokvalificiranih delavcev.

KPPZ je poslala svojega strokovnjaka v Beograd na tritedenski tečaj za strojniške kombajnove, ki si vedno bolj utirajo pot v sodobnem kmetijstvu. Na območju KPPZ je trenutno le en tak stroj, letos pa nameravajo kupiti še tri, predvsem za ravniške predele.

Tudi delavci v trgovini so poskrbeli za dvig svoje kvalifikacije. Za lani je neka skupina uspešno opravila izpit za visokokvalificirane delavce. V začetku letošnjega leta pa se je priglasilo k izpitu 15 novih kandidatov, ki so jih vsi — razen starih, ki imajo popravne izpite — tudi uspešno opravili. Za zadnje izpite letošnji jesen pa se je začelo pripravljati spet več kandidatov.

Marijivo se pripravljajo tudi pripravniki za polkvalificirane in kvalificirane delavce v trgovini. Kakor bodo pripravili letos v Brežicah skupni tečaj za polkvalificirane, da bi tako dobili potrebno izobrazbo za doseg kvalifikacije.

Tudi KPPZ daje mnogo sredstev za strokovno izobrazbo svojega kolektiva. Doslej je opravilo osem članov kolektiva izpit za visokokvalificirane delavce v trgovini, ravno tako osem za izpit v prometni stroki, dva pa sta postala kvalificirana traktorista.

V ostalih strokah pa bodo te dni končali seminarje za polkvalificirane delavce, in sicer 15 iz kmetijske, 1 iz živilske in 7 iz trgovske stroke.

Dosedanje izkušnje kažejo, da se naši delavci zelo zanimajo za splošno in strokovno izobrazbo. To spoznanje narekuje še intenzivnejše delo za dvig strokovnosti, ki je prvi pogoj za boljše delo in večje uspehe.

-ek

Drugi del obljube

Po prvi agitaciji za mladinsko delovno akcijo 150 odstotkov več pri-glasitev — Mladina bo zgradila otroško igrišče, gradi si igrišča in svoje prostore — Pripravljena pa se je tudi lotiti reševanja perečih komunalnih problemov — Tudi v Trbovljah prave MDB?

Ker se bliža 1. april in z njim tudi začetek del na avtomobilski cesti, smo naprosili komisijo pri Obk LMS v Tr-

bovljah, da bo opravila ceste bo opravila okoli 5000 prostovoljnih delovnih ur na gradbišču tovarniških stanovanjskih blokov. Mladina Rudnika si gradi igrišče in pomaga pri izgradnji industrijske rudarske šole in kopalnice na rudniški separaciji. Gimnazijska mladina si bo uredila šolsko igrišče.

Mladi iz Knezdola si že dalj časa prizadevajo za gradnjo lastnega doma; vse kaže, da jim bo željo s pomočjo kmetov letos uspelo izpolniti. Ker pa v Trbovljah zelo primanjkuje otroških igrišč, je vsa trboveljska mladina sklenila, da bo za otroško igrišče opravila vsa potrebna dela.

Veliko navdušenje pa je med mladino napravila tudi novica, da bodo tudi v Trbovljah živeli in delali mladinske delovne brigade, in sicer pri začetnih delih za novo osemletko, pri ureditvi vodovoda in regulaciji potoka.

Vsak udeleženec mladinskih delovnih akcij bo tudi letos zdravniško pregledan in cep-

Na avtomobilsko cesto »Bratstva in enotnosti« bo odšlo iz trboveljske občine okoli 50 delavcev mladine. To pa je glede na priprave zelo malo, zato bodo v Sloveniji pripravili še več lokalnih delovnih akcij, v Ljubljani, pri melioraciji Cerkljanskega jezera itd.

Veliko navdušenje pa je med mladino napravila tudi novica, da bodo tudi v Trbovljah živeli in delali mladinske delovne brigade, in sicer pri začetnih delih za novo osemletko, pri ureditvi vodovoda in regulaciji potoka.

Vsak udeleženec mladinskih delovnih akcij bo tudi letos zdravniško pregledan in cep-

ljen proti nalezljivim boleznim. Pri tem delu ima veliko zaslug dr. Vladimira Južničeva.

Vsem, ki bodo odšli na akcijo že prvega in 20. aprila, kakor tudi vsem ostalim udeležencem mladinskih delovnih akcij želimo, da bi dosegali tako lepe rezultate kot trboveljski brigadirji v prejšnjih letih.

Cu

Seminar za sindikalna vodstva

Občinski sindikalni svet v Zagorju bo priredil prihodnji teden petdnevni seminar za vodstva sindikalnih organizacij zagorskih podjetij. Seminarja se bodo udeležili predsedniki in tajniki sindikalnih podružnic. Obravnavali bodo predvsem vloge sindikatov in organov delavskega samoupravljanja v novih pogojih gospodarjenja, vloge proizvajalcev v komuni.

SPREHOD PO SVETU

Napad na pravice koroških Slovencev

Dolga leta po drugi svetovni vojni so koroški Slovenci upoštevali odvisnost okupirane Avstrije ter potrežljivo čakali, da bo dosegla svobodo in neodvisnost. Šele po podpisu državne pogodbe leta 1955, ko so se okupatorji umaknili, so predložili svoje zahteve in predloge za ureditev pravic, ki jim jih zagotavlja 7. člen državne pogodbe in ki so si jih priborili sami z bojem proti nacističnim nasiljem. Avstrija pa ni hotela slišati njihovih, na široko demokratično osnovo postavljenih spomenih in predlogov. Avstrijski parlament je 18. marca — v nasprotju z obveznostmi, ki jih je sprejel z državno pogodbo — izglasoval dva krivična manjšinska zakona, ki ogrožata obstoj slovenske manjšine na Koroškem in legalizirata stanje, ki ga je povzročil lankoletni sklep predsednika koroške deželne vlade Wedeniga o odpravi dvojezičnega šolstva.

Predstavniki obeh avstrijskih vladnih strank (klerikalne in socialistične) so zastopnikom koroških Slovencev licemerno zadrževali, da zagotavljata oba zakona »vse pravice« slovenski manjšini, v resnici pa ji kratica še tiste pravice, ki jih je uživala po letu 1945. Nova zakona spodbujata skrajne šovinistične elemente k novim raznarodovalnim akcijam, čeprav mirovna pogodba prepoveduje organizacije, katerih cilj je boj proti narodnim manjšinam.

Zakon o šolstvu na Slovenskem Koroškem predvideva, da bi na tem področju delovale tri vrste šol: slovenske, dvojezične in nemške s slovenskimi oddelki, stari pa naj se pridružijo, v katero od navedenih šol bodo hodili njihovi otroci. Upravičeno lahko trdimo, da je uvajanje »pravice staršev«, navzlic ponovno obratovanju,

nemu odklonilnemu stališču koroških Slovencev in jugoslovanske javnosti, grobo neupoštevanje predlogov manjšine. Prav gotovo mora biti tudi avstrijskim oblastem povsem jasno, da v koroških pogojih odločitev starih v veliki večini ne predstavlja izraza njihovega dejanskega razpoloženja. Javno dana izjava je v pogojih šovinistične pritiska, ki ga izvajajo na Koroškem v Helmatidenu v članjene organizacije, lahko le odraz dejanske neenakopravnega položaja slovenske manjšine na Koroškem. Šolski zakon pa tudi predvideva, da bo treba šole uredno opremiti, kje je manjšina. Manjšinske šole bodo lahko uvedli le v krajih, kjer bodo manjšino tudi uradno ugotovili. Jasno je, da ima ta odločba — sodeč po dosedanjih izkušnjah — edino ta namen, da se bolj zoži področje narodnostno mešanega

prebivalstva, saj bi sicer prisotnosti manjšine ne bilo treba ugotavljati, kot je niso leta 1945, ko so z zakonom uvedli dvojezični šolski pouk na 109 šolah jezikovno mešanega področja.

Zakon o rabi slovensčine na sodiščih pa skuša zožiti dvojezično ozemlje na tri obrobne sodne okolišče, medtem ko je področje, na katerem žive Slovenci, mnogo večje kot ozemlje sodnih okolišč Jezelska Kaplja, Borovlje in Pilberk.

Ogorčenje koroških Slovencev in vse jugoslovanske javnosti je torej povsem razumljivo, saj avstrijska vlada ni niti najmanj upoštevala številnih konstruktivnih predlogov slovenske manjšine in opozoril naše vlade. To njeno nedemokratično stališče bo prav gotovo škodovalo razen slovenski manjšini tudi demokratičnim silam na Koroškem. Preteklost je polna dokazov, da šovinisti ne bodo prenehali s svojim rovarjenjem sedaj, ko je zadostno njihovim zahtevam. Ukinitve dvojezičnega šolstva jim daje nove spodbude za napade na druge položaje demokratičnih sil. Napredni Avstrijci bi se morali zavdati, da so napadi na pravice koroških Slovencev tudi napadi na pridobitve vseh demokratičnih sil v Avstriji. Koroški Slovenci so dali v tem smislu vrbno pobud in storili so s svojo strani vse, da bi avstrijskim demokratičnim silam olajšali skupen

napad proti nakanam šovinistične reakcije. Na žalost pa demokratično priznavanje koroških Slovencev ni vzbulilo razumevanja, kot bi ga zaslužilo.

Takšen nezakonit, nacionalistični pritisk na koroške Slovence bo seveda nujno moral vpilvati tudi na nadaljnji razvoj odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo. Dobrih sosednih odnosov in sodelovanja med obema državama si namreč ni moč zamisliti v vzdušju, ki je nastalo zaradi ukrepov proti zakonitim pravicam koroških Slovencev. Enakopravnost slovenske nacionalne manjšine na Koroškem je nujen pogoj za nadaljnji razvoj in poglabljanje jugoslovansko-avstrijskih odnosov, kajti manjšine morajo biti most, ne pa prepreka, za sporazumevanje med državami in narodi.

Jugoslovanska vlada je skrajno presenečena, je pretekli petek izjavil predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve Drago Kunc, »sprlo naglice in načina, na kakršni sta bila ta zakona sprejeta, ter poudarja, da je avstrijska stran prevzela vso odgovornost za negativne posledice, ki lahko iz tega nastanejo. Razen tega jugoslovanska vlada z zaskrbljenostjo presoja posledice vnašanja takšnih metod v urejevanje vprašanj, za katera je bila priznana obojestranska zainteresiranost.«

40 LET KPJ • 40 LET KPJ • 40 LET KPJ • 40 LET KPJ • 40 LET KPJ • 40 LET KPJ • 40 LET

Letos praznujejo tudi »Svobode« v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku in Kamniku 40-letnico obstoja. Leta 1919 ustanovljena delavska izobraževalna društva »Vesna« so s svojo revolucionarno dejavnostjo pokazala, da so neizprosni sovražniki kapitalističnega režima. Posebno v Zagorju je bila Vesna zelo delavna. Nekateri še danes živijo članje tedanje Vesne v Zagorju se spominjajo najrazličnejših nastopov, izobraževalnih krožkov in akcij, ki so krepile udarno moč društva.

Pisali smo že o delovanju zagorske Vesne, pred kratkim pa nam je tovariš Ivan Božjak iz Zagorja, star Vesnan, pripovedoval zanimiv spomin o izletu zagorske »Vesne« v Kamniško Bistrico. Tudi ta dogodek bo znova osvetlil odlično organizacijsko društvo.

V letu 1923 — tov. Božjak se žal ne spominja točnega datuma — je zagorska Vesna organizirala telovadni nastop svojih

Ljubljano, jih ljubljanski železničarji niso pustili domov, marveč so morali kreniti skozi mesto. Pred postajo so se Vesnani znova uvrstili v sprevod: najprej delavska četa, nato zastava, za njo pa člani in članice telovadnega odseka. Šli so po tedanji Dunajski cesti. Ljubljanci so Zagorjane navdušeno pozdravljali. Sprevod je krenil pred železničarski dom, kjer so priredili kratak miting. Medtem so dobili obvestilo, da jim namerava oblast prepovedati odhod v sprevodu nazaj na železniško postajo.

Take in podobne akcije so krepile udarno moč Vesne, krepila pa se je tudi delavska solidarnost v večjih industrijskih središčih Slovenije. Omenjena akcija pa hkrati kaže, kako močna je bila organizacija Vesne. Verjetno bi prišlo na podžaganem mostu do hude nesreče, če kamniški delavci ne bi budno pazili na početje Orjunašev. Samo njihovi pazljivost in

Podžagani most

članov in članic v Kamniški Bistrici. Vesnin odbor je vedel, da mora poskrbeti tudi za varnost svojih članov in članic, zato so odšli na pot tudi pripadniki zaščitne čete Vesne. Kamničani so navdušeno sprejeli svoje delavske tovariše. Ob odhodu s kamniške železniške postaje so se vsi uvrstili v sprevod. Takoj za zastavo so krenili pripadniki delavske čete, za njimi pa so stopili v četverstop člani in članice telovadnega odseka Vesne.

Sprevod je spremljalo veliko število kamniških delavcev. V Bistrici so priredili telovadni nastop, po nastopu pa so imeli delavsko zabavo. Pred odhodom pa so kamniški delavci obvestili zagorske Vesnane, da so Orjunaši podžagali tramovne nekega mostu, po katerem bi se morali vrnati proti železniški postaji. Orjunaši se niso upali lotiti zagorskih Vesnanov, ker so vedeli, da bi jih zaščitni odred pognal v beg. Zagorski telovadci in zaščitna četa so se izognili tistemu mostu, kasneje pa so zvedeli od svojih kamniških prijateljev, da so naslednji dan po njihovem nastopu padle na mostu v vodo tri mlekarice.

Na kolodvoru v Kamniku so se Zagorjani pristrčno poslovili od Kamničanov in se odpeljali proti Ljubljani. Ko so prišli v

priljubljenosti je zahvaliti, da se zagorskim Vesnanom ni zgodila nesreča. Početje Orjunašev pa kaže, česa vsega so se lotovali, da bi onemogočili delovanje naprednih delavskih društev. Njihov pogum se ni kazal v odkritem boju, marveč v podzemnem ravnanju, kot nam ga je opisal tovariš Božjak, ki je bil pripadnik tedanje zaščitne delavske čete.

Tov. Božjak je vedel še povedati, da so po razpustu Vesne (zaradi dogodkov z Orjuno v Trbovljah) že leta 1926 ustanovili podružnico I. kolesarskega društva v Zagorju. Isto leto so ustanovili podobne podružnice še v Hrastniku, naslednje leto pa v Trbovljah in Litiji. V kolesarskih društvih so sodelovali sami zavedni delavci in prirejali kolesarske izlete po vsej Sloveniji. Leta 1931 je postal tov. Božjak predsednik kolesarskega društva v Zagorju. Na njegovo pobudo so si v Hočevrvarji ledenici preuredili neki prostor v majhno dvorano, kjer so se pozimi shajali in celo igrali igre. Šele okupator jim je preprečil delovanje, vendar so še pravočasno ponaredili blagajniške knjige, denar pa, da ga ni zaplenil okupator, namenili za potrebe NOV.

(v)

Hrastniške dobre želje

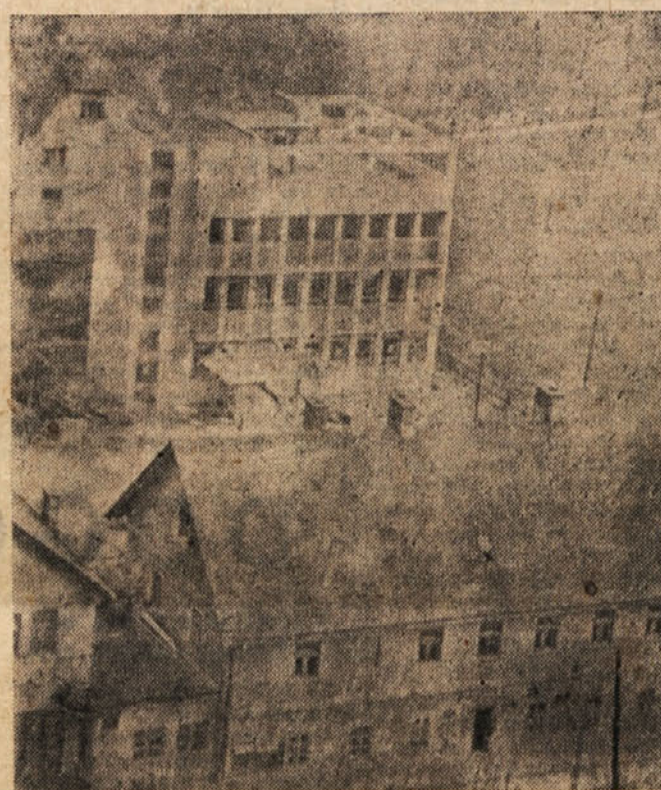
V času, ko si kar največ prizadevamo za dvig življenjske ravni, zavzemata skrb za čim boljše urejene komunalne objekte in trgovino posebno mesto. Tega se tudi v Hrastniku dobro zavedajo. Zadnji hrastniški pogovori o teh dveh pomembnih in Hrastniku dostoj

tudi zelo perečih problemih, prinašajo kar precej dobrih misli in načrtov, ki jih bodo, kakor hitro mogoče, tudi uresničili.

Ce se izognemo besedam o rekonstrukciji stare ceste skozi dolino — kolikokrat smo že pisali o njej — ki ji bo vendarle odzvonilo, pa se ustavimo pri gospodinjah v spodnjem Hrastniku, bomo zvedeli, da je njihov »ozkoložinski« križ — pomankanje primerne prodajalne za sadje, že nekaj tednov odpravljen. Zato pa toliko raje spregovorimo o vseobčinskem problemu — o trzni »suši« z zgodnjimi kmetijskimi pridelki in sadjem, ki je vladala poslednja leta, pa tu in tam katera še navzve misel, ali ne bo morda tudi letos tako.

Predsednika občinskega ljudskega odbora z našim vprašanjem o letošnji hrastniški preskrbi na najdemo zmedenega, niti nepravilnega.

»Ze mnogokrat smo ugotovili«, pripoveduje, »da hrastniška preskrba, predvsem z zgodnjo zelenjavo in sadjem, ni delovala najbolje. Da bi se letos izognili negotovanju in težavam občanov, smo že pozimi začeli razmišljati o letošnji preskrbi. V naši občini sicer nismo ustanovili samostojnega podjetja z zelenjavo, pač pa imamo v okviru novega trgovskega podjetja poseben oddelk, ki bo skrbel za preskrbo s kmetijskimi pridelki. Prav tako so že sklenili pogodbe za dostavo določenih kmetijskih pridelkov z grozističnimi trgovski-

mi podjetji, hkrati pa si obetamo lepo pomoč z zelenjavo iz KPD na Hotemežu, ki je doslej zalagal druga, oddaljenjša tržišča. Po letnem, kakor tudi petletnem družbenem perspektivnem načrtu, se bo kmetijstvo

hrastniške občine preusmerilo v pridelke za trg, medtem ko je domači pridelke doslej krili le deset odstotkov vseh potreb hrastniškega delavskega prebivalstva.

(Nadaljevanje na 4. strani)

V prid ljudem

Clovek se mora ozreti le nekoliko v preteklost, primerjati tedanje razmere v potniškem prometu s sedanjimi, in moral bo priznati, da se je stanje občutno izboljšalo. Še pred dvema letoma je imelo zagorsko avto-prevozniško podjetje le nekaj slabih »koret«, ki so jim na razne načine podaljševali življenje. Nič kolikokrat so se Za-

gorjani upravičeno in neupravičeno jezili, ko so običali na cesti, medtem pa jim je vlak ušel.

Se slabše pa je bilo v poletnih mesecih. V času najhujše vročine in največje sezone so morali ljudje pešati proti Izlake ali z Izlake, ali pa čakati in spet čakati, da jih je edini, pa še ta sila neprostoletni avtobus zapeljal do zaželenega cilja.

Lani, se je promet že delno zboljšal. Vendarle še ne v toliko meri, kot je potrebno. Nova avtobusa sta morala na ljubljanske proge, ki sta podjetju prinesla kar lep dohodek. Avtobusno podjetje je prevozilo lani skoraj 250.000 potnikov, kar je lep napredek v primerjavi s predlanskim letom, seveda pa je vprašanje, kako so se ljudje vozili. Pisati o tem, pa pomeni ponovno povedati, da prevoz vsaj na lokalnih progah ni bil najbolj kulturen, medtem ko se je seve na obeh ljubljanskih progah v tem pogledu le precej izboljšal.

In kakšni so obeti za letošnje leto? Vse kaže, da bo avto-prevozniško podjetje dobilo še dvoje sodobnih prevoznih sredstev, s katerimi bo moč zelo izboljšati lokalni promet, na drugi strani pa uvesti nekoliko novih prog. Z družbenim načrtom je določeno, da bo podjetje prevozilo letos 320.000 potnikov. To število vsekakor ne bo težko doseči, če bo podjetje res dobilo še dvoje prevoznih sredstev in kolikor bo dejansko sposobno uvesti nove proge in z dobro organizacijo urediti zares nemoten prevoz turistov in ostalih obiskovalcev na Izlake in nazaj. Praksa kaže, da bo moralo avto-prevozniško podjetje vsekakor nekoliko razširiti o možnosti za kolikor mogoče cenen prevoz v ta znan izletniški kraj. Ljudje bodo imeli tedaj res možnost tudi po vsakodnevem delu obiskati Izlake — če pa bo ostala cena nespremenjena, se bodo mnogi premislili in raje ostali doma.

MNOGI MLADINCI SO NA LANSKO LETNJI MLADINSKI DELOVNI AKCIJI POSTALI TUDI TRAKTORISTI

bovltah za nekaj pojasnil v zvezi z letošnjo akcijo vključevanja mladine v delovne akcije.

Zvedeli smo, da je zanimanje za mladinske delovne akcije med trboveljsko mladino zelo veliko. Zlasti velja to za Rudnik, kjer se je prišlo do 40 mladincev, zaradi neodložljive proizvodnje pa jih bo odšlo na akcijo le 15. Nič manj navdušenja ni na šolah. Mimo tega pa bo mladina tudi drugače delala.

Zakaj združitev?

Nekje v Zasavju. V vrsti gospodinj v mesnici, ki so čakale na meso, je stal tudi desetletni fantek. V rokah je imel kos kruha in ga pridno drobil. Sel mu je v slast, da je še drugim vzbujal tek. Le mesarju se je to zdelo smešno, zato ga je osvrknil:

»Ti si pa zelo gladen.«

Fant na to:

»Saj res, lačen sem...«

Mesar je pograbil kost in mu jo ponudil, rekoč:

»Na, jella!»

Otrok je vzel to za šalo, zato je iztegnil roko, da bi vzel ponujeno kost. Mesar pa:

»Nak, zastopaj pa že ne!...«

Fant je še naprej mlatil kruh.

posmeh v mesarjevih očeh tudi ni ugasnil. Tedajci je rezal kos salame in ga v pred dečka:

»Na, da ti bo kruh bolj nilla!»

Otrok je zardel, salame pr vzel. Tudi kruh mu ni več šal. Vtem je prišel na vrsto. Tih je naročil:

»Pol kile za juho!»

Mesarja je fantovo vedno razjezilo. Pobral je salame se je fant ni dotaknil, in je gel k ostali. Za odhajajo fantom z ostankom kruha v pu pa je zaklical:

»Ti si pa «nobe!», celo salame...«

Hujše kakor vodikova bomba

Kakor, da bi strah pred novo vojno ter uničujočim orožjem velikih sil, vodikovimi bombami, in na razdaljo vodenimi izstrelki ne bi dovolj, se razburja britanska javnost v zadnjem času, in ne brez vzroka, zaradi novih odkritij na področju bakteriološkega in biološkega orožja, ki ga bodo lahko imele tudi male države. Škotski znanstvenik Sir Robert Watson-Watt je na nekem predavanju v Kanadi omenil strup, ki bi ga bilo — tako je dejal — 220 gramov dovolj, da bi uničil vse človeštvo. Gre za toksin Botulinus, ki so ga začeli pridobivati iz bacila enakega imena, povzročitelja mesne zastrupitve.

Ko je londonski »News Chronicle« poročal o tem predavanju, je tudi objavil, da je gojil prav te botulinove bakterije

mikrobiološki raziskovalni zavod v Portonu pri Salisburyju, ki tesno sodeluje s poskusnim zavodom za kemijsko obrambo v istem mestecu.

Objava je povzročila plaz časopisnih člankov in dopisov iz vrst občinstva, pa tudi znanstvenih izjav. Tako je profesor Maurice Backett iz Aberdeena poučil javnost, da je toksin Botulinus najmočnejši, do sedaj poznani strup, ki ubija tako, da hromi živčni sistem; ena sama čajna žlička ga je dovolj, da pripravi ob življenje milijon ljudi. V tolažbo je Backett povedal, da strup oksidira v 12 urah in da izgubi z oksidacijo morilno moč. Tudi — pravi — je težko močnega, da bi strup prizadel hkrati milijon ljudi.

Javnost s tem še ni bila potolažena in je prišlo do inter-

pelacije. Minister za oboroževanje Aubrey Jones je nato hitel zatrditi, da gre samo za smešno pretiravanje; iz njegovih izjav se je pa razbralo, da bi bila izključena uporaba bakterij in njihovih strupov. Dejal je namreč, da se v laboratorijih omenjenih zavodov ukvarjajo znanstveniki z bakteriološkimi raziskovanji »pretežno« v obrambne namene.

Sicer pa časnikarska poročila o tem, kaj v Portonu proizvajajo, niso enotna. »News Chronicle« je poročal o bacilih otroške paralize, kolere in legarja, o kakih 40 drugih vrstah bakterij in o plinu, ki učinkuje na živčevje. »Daily Express« je pisal, da razvijajo prvenstveno orožje proti sovražniškemu kmetijstvu za primer omejene, nejezdske vojne. Po pisanju levo usmerjenega časopisa laburistov »Tribune« pa so se začeli v Portonu že v tridesetih letih stoletja ukvarjati z vprašanji bakteriološke vojne in so ta vprašanja kmalu zatemnila vse načrte o proizvodnji strupenih plinov. List tudi poroča, da je v obeh laboratorijih stalno nameščenih 2.000 ljudi.

V stvari se je končno oglašil tudi dr. Brock Chisholm, prejšnji glavni ravnatelj svetovne zdravstvene organizacije. Njegova izjava pa nikakor ni mogla pomiriti javnosti: povedal je namreč, da vojna z biološkimi strupi mednarodno pravno niti prepovedana ni. Konvencija iz leta 1925 je sicer prepovedala uporabo strupenih snovi, ki jih — kakor toksin Botulinus — resda pridobivajo iz bakterij, ki pa sami niso bakterije.

Naj bo že kakor koli: strahotno je že golo dejstvo, da pride dandanes, v 20. stoletju odgovornim državljanom, pa naj si bodo kjer koli, na misel proizvodnja tako strašnih sredstev za množično uničevanje ljudi.

ZVESTA PRIJATELJA IN STRAZARJA

Ste se v zakonu spremenili?

PREBERITE ZANIMIVE REZULTATE DVAJSETLETNEGA PROUČEVANJA NEKEGA PSIHOLOGA

Katera leta so najnevarnejša v zakonu? Splošna sodbja je, da je najbolj nevarno za srečo v zakonu prvo in drugo leto skupnega življenja obeh zakoncev. Torej ko zakonca polizata tako imenovano smetano. Prav tako nekateri menijo, da zakonjski odnos »zmrznejo« v sedmem letu skupnega življenja, pravijo pa tudi, da se zakon utegne skrhati, ko sta zakonca stara štirideset oziroma petdeset let, ko se ženske boje, da so izgubile svojo privlačnost, njihovi zakonjski tovariši pa za moškost.

Najnovejša proučevanja profesorja psihologije michiganske univerze Kelyja, s katerim se je ukvarjal polnih dvajset let, pa se razlikujejo od gornjih mnenj. Omenjeni profesor je študiral tri sto zakonjskih parov iz Nove Anglije in jih je sprejemal od prvega dne do nedavnega. To je doslej menda najdaljše proučevanje zakonjskih odnosov v svetu. Med drugim je bil eden zakonjskih parov, ki sta zakonca srečala na najnižjo točko v devetem in desetem letu skupnega življenja. Proučevanje je ovrglo sodbjo, da se ljudje s starostjo ne menjajo. Pogosto se sliši: moj mož se ni spremenil in je tak kot pred dvajsetimi leti. Ali: moja žena se ni spremenila, noče spreminjati. Toda ta študija o zakonu odkriva, da se v zrelih letih zakoncev dogajajo značajne spremembe osebnosti, čeprav so v večini primerov lažje narave in niso dramatične. Po dvajsetih letih zakona štejejo zakonci svojo zvezo za institucijo za vzgojo otrok.

Moški in žene, ki so imeli leta 1937 poseben interes za gospodinjstvo, so se do leta 1957 povsem spremenili. Ta pojav si profesor Kely razlaga tako, ker se moške in žene postajajo resnejši.

V svoji študiji pobija ta profesor nadalje precej razširjeno mnenje, da so žene mnogo nestalnejša kot moški. Da bi preizkusil to staro teorijo, je dr. Kely napravil vrsto analiz. Pri večini moških in žensk je ugotovil, da imajo stalno mišljenje o osnovnih vrednotah življenja in dela, ki ga opravljajo. Toda do vseh ostalih zadev, počenst ali izbire vrste cigarete pa do političnih mišljenj,

se njihove sodbje in naklonjenosti razhajajo oziroma menjajo. Večidel ljudi trdi, da niso več tako močni, jasni v svojih sodbah, kot pred dvajsetimi leti, oziroma pred zakonom. Prav tako nekateri trde, da se je njihovo zanimanje do različnih zadev povsem ohladilo. Čeprav to dr. Kely priznava, vendar trdi, da so ljudje v 45. letu starosti mnogo bolj objektivni v ocenjevanju svojih vrtil in nagibov kot v letih pred sklenitvijo zakonske zveze.

Pred dvajsetimi leti je dr. Kely anketiral vse oženjene in neoznežene ljudi, ki jih je proučeval in vprašal, koliko otrok bi radi imeli. Pri moških je znašalo povprečje 2,6, pri ženskah 2,8 odstotka.

Ugotovljeno je, da močni in zvesti moške in žene, ki so znani po svoji energičnosti in vitalnosti, želijo imeti kar največ otrok. A osebe, ki so neodvisne, naklonjene avanturam, in preveč zainteresirane s svojim položajem v družbi in pri delu, navadno nimajo radi otrok. Ženske, ki jih morijo različni kompleks, ki so sebične, nerazvorne in neudružabne, nečejo več otrok. Na drugi strani imajo ljudje, ki so potrpežljivi, naravnost in družabni, navadno več otrok.

Dr. Kely je začel svoja proučevanja, ko mu je bilo 29 let in ko je predaval psihologijo. Zelo je bil začuden nad tem, da obstaja tako malo podatkov o tem, kakaj posamezni zakonci uspevajo, a drugi propadajo. Z skromnimi sredstvi je začel proučevati ta vprašanja. Zanimalo ga je, katere vrste žena in moški so si simpatični, kakšne individualne značilnosti so potrebne za srečen zakon, in kakšne spremembe se pojavljajo pri moških in ženskah po poroki.

Kot rečeno, si je profesor izbral za študij 300 mladih parov. Skrajša so se mnogi bali njegovih

vprašanj. Ko pa jim je pojasnil, kaj bi rad zvedel in kakšne koristi utegnejo dati njegova proučevanja, so ljudje z veseljem sodelovali. Da bi se znašel, je dal vsakemu zakonskemu paru ustrezno številko. Povprečna starost teh ljudi je bila pri moških 25, pri ženskah 24 let. Dr. Kely je za anketiranje vseh ljudi uporabil sedem standardnih psiholoških vprašanj, vključujoč še 36 vprašanj, ki jih je sam sestavil. Vsak zakonec je dal najprej podatke o sebi, nato o svojem zakonskem tovarišu. Dr. Kely je anketiral še pet prijateljev od vsakega moškega oziroma anketiranca. Na ta način je dobil 600 odgovorov samo od anketirancev, ki so mu obljubili odgovoriti na vprašanja vsako leto ob obletnici poroke. Čeprav je bila vmes druga svetovna vojna, ki je zavrla njegove

anketiranje, mu je uspelo kmalu po vojni zvedeti za naslove 454 ljudi, kajti ostali so umrli. Ta čas je bil za dr. Kelyja zelo vznemirljiv. Vpraševal se je, ali bodo hoteli anketiranci po tolikih letih, ko so imeli že otroke, najrazličnejše skrbi, odgovoriti na njegova vprašanja. Boljzen je bila neuteleljena. Vsi so odgovorili na zastavljena vprašanja in celo odkrito razložili vse, kar je hotel dr. Kely vedeti. Dobil je dragocene podatke o spolnosti, vzgoji otrok, materialnih razmerah in o sami filozofiji zakona. Vse te podatke je dr. Kely zbral, uredil in analiziral, in piše o tem obsežno knjigo, do v tej knjigi obsežen povsem novi pogled na zakonske odnose, ki bodo prišli sprevati oziroma pomagali bodočim rodovom, da bodo lahko ustvarjali srečnejše družine.

Politični mozaik

POLURADNI SPOR

Laburistični poslanec Koni Ziliakus je zahteval od vlade, da prepove uvoz ameriškega žita, ker je bilo pri nekaterih kontrolah ugotovljeno, da so v njem tolikšne količine stroncija 90, da so nevarne za zdravje. Ugotovili so na primer, da je v kontingentu ameriških žit, ki nosijo označbo iz Minesote, bilo preko 50% več stroncija 90, kot je to dovoljeno v predpisih o radiaciji. Naslednje žita s tem elementom je rezultat atomskih poskusov, ki jih delajo v Ameriki.

Britanski minister za zdravje je priznal, da so o tem v teku preiskave, zaradi tega morajo ameriški izvozniki počakati...

ANGLEŽI IN KANADCI

Ceravno ne gre za državni spor med Kanado in Britanijo, javni nastop predsednika kanadske vlade Difenbackerja proti neki britanski firmi ni ugoden za London. Premier je namreč ostro kritiziral britansko tovarno »A. V. Roe Ltd.«, ki ima veliko podružnic v Kanadi, ker je odpustila iz službe 14.000 delavcev. To je bila represalija proti vladi, ki je preključila naročilo lovskih avionov »A 105«. Dasiravno so Angleži v upravi tovarne vedeli, da vlada Kanade namerava stornirati naročilo, so se vendar »pokazali Angleži« in odpovedali — Kanadem.

Nekdo je pripomnil, da Angleži mislijo, da so še vedno gospodarji Kanade...

POTNIKI V AVTOBUSU NA PROGI ZAGREB—BEOGRAD NITI NAJMANJ NE SLUTILJO, DA BODO V KRAJEM DOŽIVELI STRAŠNO PROMETNO NESREČO... PRIZOR IZ ODLIČNEGA TANHOVERJEVEGA FILMA H-8

ROMAN V NADALJEVANJIH

MED DVEMA ŽENAMA

Mathias Kramer je dolgo gledal oba človeka v belih delovnih plaščih, ki sta še vedno sedela za svojo mizo in se jima ni prav nič mudilo, da sklončata svoje vsakdanje opravke in gresta z njim vred domov.

Ura je bila že osemnajst. Tudi on je ostal uro dalje v službi, kot je bilo predpisano. Toda Kristina Meerwald kot njen predstojnik dr. Norbert Brandt sta, kakor je kazalo, menda povsem pozabila, da zunaj sijajo sonce in ljudi po delu vabi na sprehod po parku ali pa na izlet v mestno okolico.

»Vidva bosta menda tu nekega dne še dušo pustila,« je dejal Kramer in veselo pošmrklal Norbertu. »Jaz jo bom zdajle popihal,« je pristavil in zaklical: »Na svidenje!«

Le Norbert mu je odzdravil, svetlolasa Kristina pa ga sploh ni slišala, tako je bila zaverovana v svoje delo. Sedela je za svojo laboratorijsko mizo, vso obloženo z nešteti reagenčnimi cevkami, lončki, retortami in ostalim, ter pravkar privila plamen na Bunsenovem gorilniku.

Norbert jo je od strani zamišljeno gledal. Tudi sam si ni bil povsem na jasnem, kakaj se njegova mlada sodelavka toliko trudi in vsak dan prostovoljno dela nadure.

Zanj je bilo to nekaj drugega. Bil je tu predstojnik in je delal zase. Kristina pa ni imela na tem delu prav nobenega posebnega interesa. In na uspehu — če je sploh kdaj računati nanj — navsezadnje tudi ni udeležena.

Dalje ko je gledal njeno sklonjeno glavo, tem mehkejši je postal njegov pogled. Že dolgo je vedel, da mu je to svetlolasa dekle več kot samo sodelavka, njegova uslužbenka — vedel pa prav tako, da mora še po-

čakati, preden stopi pred njo z odločilnim vprašanjem: »Kristina, mi hočeš biti žena?«

Ni še imel pravice navezati nase dekle, ki je bilo tako zalo in pametno, kot je bila Kristina Meerwald, ki se prav gotovo lahko bolje poroti, kot pa da mara za ubogege revnega kemika.

Kristina ni slutila, s kakšnimi mislimi se ukvarja njen predstojnik, ko je ravnokar ugasnila Bunsenov gorilnik, vzravnila glavo in nehote vzdihnila.

»Zopet nič!« je dejala s trudnim glasom in si popravila koder las, ki ji je zdrknili na čelo.

»Tudi vi bi že lahko končali delo za danes,« ji je prijazno rekel Norbert. »Skoda za vas, da bi cel ljubi dan čepeli v teh zatohlih prostorih...«

Dekle ga je pogledalo in z nasmeškom odgovorilo: »Saj ste tudi vi cel dan tu, Norbert!« Že dolgo sta se ogovarjala domače, prijateljsko, čeprav med predstojnikom in uslužbenico na splošno to ni običaj.

»Zame je to nekaj drugega,« je trdil mož smehljaje. »Toda vi ste še mladi, Kristina. Kaj vas nihče ne čaka, da odidete z njim še na večerni sprehod?«

Njene oči so se zagledale mimo njega v daljavo. »Ne!« je odgovorila, »nihče ne čaka name, Norbert. Tu imam svoje delo in vesela sem, da... da vsaj vem, čemu sem na svetu.«

»Toda delo samo...« je ugovarjal Norbert. »Delo samo je vendar premalo, prav gotovo pa za mlado dekle, kot ste vi, Kristina.«

Redkokdaj se je zgodilo, da bi med delom govorila o osebnih stvareh. Kristina je zato začudena dvignila glavo in vprašala: »Kaj pa naj še napravim?«

Norbert je sprevidel, da dekle res misli samo na svojo službo in da ji je delo, ki ga opravlja, smisel življenja.

Smisel življenja! Kristina je bila gotovo še premlada, da bi se zakopala samo v delo. To bi veljalo morda za kakšnega moškega, a še to ne. On vsaj je večkrat sanjal, kako si bo z nekim dekletom ustvaril skupno bodočnost.

Bil je skrajni čas, da nadaljuje z delom, preden ne napravi kakšne neumnosti in Kristine ne sploši, ter zaupnega razmerja, ki je vladalo med njima, ne razdere ali postavi v nevarnost.

»Večkrat premišlujem, če sem na pravi poti,« je dejal Norbert. »Že leto dni sediva tu dan za dnem in vendar še nisva napravila koraka dalje.«

Kristine oči so se zablistale. »Motite se, Norbert, če mislite, da nisva napredovala! Zdaj vsaj veva, kakšne možnosti se nama odpirajo, in to je mnogo... In verjemite mi: nekega dne boste uspeli, to sem trdno prepričana. Če kdo lahko to napravi, potem ste to vi!«

Nezlomljiva vera in zaupanje v stvar je zvenela iz njenih besed, še bolj pa iz njenih pogledov. Norbert se je z največjo težavo premagal, da ni Kristine privil k sebi in je poljubil.

Da, lep občutek je, če imaš nekoga, ki ima zaupanje vate. Kolikokrat je bil Norbert že na tem, da bi vrgl puško v koruzo, da bi s po-

(Dalje prihodnjič.)